

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.005.01.2017

P/17/025

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura we Wrocławiu

ul. Marszałka J. Piłsudskiego 15/17, 50-044 Wrocław

T +48 71 711 83 00, F +48 71 711 83 50

lwr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/025 – Współpraca szkół z rodzicami w realizacji zadań wychowawczych.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu.
Kontroler	Marek Lewandowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/98/2017 z dnia 10 maja 2017 r. (Dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Zespół Szkół Sportowych w Lubinie, ul. Sybiraków 11, 59 – 300 Lubin, dalej: „Zespół”.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dyrektorem Zespołu jest od dnia 1 września 2009 r. Barbara Szymańska, dalej: „Dyrektor”. (Dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli¹ Zespół właściwie realizował swoje zadania wychowawcze.

W okresie objętym kontrolą, tj. w latach szkolnych 2014/2015, 2015/2016 i 2016/2017, Zespół współpracował z rodzicami i środowiskiem lokalnym w zakresie tworzenia optymalnych warunków do realizacji działalności wychowawczej. Rada Rodziców aktywnie współpracowała z Radą Pedagogiczną w zakresie kształtowania realizowanych w Zespole programów wychowawczego i profilaktyki. Zespół posiadał wprowadzony w życie na początku roku szkolnego 2014/2015 program wychowawczy, a dla poszczególnych szkół programy profilaktyki na lata 2014-2019. Realizowany przez Zespół program wychowawczy uwzględniał m.in. zadania wychowawców klas oraz zasady współpracy wychowawców z rodzicami i samorządem uczniowskim. Realizowane zaś przez poszczególne szkoły Zespołu programy profilaktyki miały na celu m.in. rozwijanie zainteresowań uczniów w zakresie przeciwdziałania niepowodzeniom w nauce (np. pomoc dzieciom z rodzin patologicznych, współpraca z ośrodkami wychowawczymi), zapewnienie bezpieczeństwa w Zespole oraz zapobieganie uzależnieniom uczniów.

Efektom działań wychowawczych było uzyskanie przez uczniów wysokich ocen z zachowania oraz poziomu wskaźnika frekwencji na zajęciach dydaktycznych, przekraczającego w roku szkolnym 2016/2017 we wszystkich szkołach wchodzących w skład Zespołu 80%. Negatywnym natomiast zjawiskiem był wskazany przez Komendę Powiatową Policji w Lubinie wzrost, poza terenem Zespołu, zdarzeń patologicznych z udziałem uczniów Zespołu w formie agresji i przemocy wobec innych, używania środków odurzających, kradzieży i wandalizmu. Stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości dotyczyły nieuchwalania na każdy nowy rok szkolny programów: wychowawczego i profilaktyki oraz niedochowania, ustalonej w art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty²

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Dz. U. z 2016 r., poz. 1943, ze zm.

(dalej: „ustawa o systemie oświaty”), procedury uchwalania programu wychowawczego Zespołu na lata 2014-2019 i programów profilaktyki na lata 2014-2019 dla poszczególnych szkół wchodzących w skład Zespołu. W szczególności programy te zostały przyjęte do realizacji uchwałą Rady Pedagogicznej w porozumieniu z Radą Rodziców, mimo że do kompetencji Rady Rodziców należało uchwalanie ww. programów. Nadto w regulaminie Rady Rodziców kadencję Zarządu Rady Rodziców oraz Komisji Rewizyjnej Rady określono w sposób kolidujący z przepisem art. 53 ust. 2 pkt 1 ustawy o systemie oświaty, przewidując pełnienie raz wybranemu rodzicowi funkcji w tych organach nawet w przypadku niewybrania go w kolejnych latach do Rady Rodziców.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu
faktycznego

1. Współpraca szkoły z rodzicami i środowiskiem lokalnym w zakresie tworzenia optymalnych warunków do realizacji działalności wychowawczej

1.1. Współpraca szkoły z Radą Rodziców

1.1.1. W latach szkolnych 2014-2015-2016/2017 w skład Zespołu wchodziły sportowe szkoły publiczne: Szkoła Podstawowa nr 7 (dalej „Szkoła Podstawowa”), Gimnazjum nr 2 (dalej „Gimnazjum”) i V Liceum Ogólnokształcące (dalej „Liceum”). W Szkole Podstawowej w roku szkolnym 2014/2015 naukę w 17 oddziałach klasowych pobierało ogółem 443 uczniów, w 2015/2016 w 18 klasach 438 uczniów, a w 2016/2017 w 15 oddziałach 364 uczniów. W Gimnazjum w roku szkolnym 2014/2015 do 15 oddziałów uczęszczało łącznie 354 uczniów, w roku szkolnym 2015/2016 do 14 oddziałów łącznie 353 uczniów, a w roku szkolnym 2016/2017 do 13 oddziałów w sumie 345 uczniów. W Liceum w latach szkolnych 2014/2015–2016/2017 do dwóch oddziałów na każdym poziomie nauczania uczęszczało ogółem 378 uczniów.

W badanych latach szkolnych (2014/2015-2016-2017) zatrudnienie nauczycieli tworzących Radę Pedagogiczną zmniejszyło się ze 111 w roku szkolnym 2014/2015 do 96 w roku szkolnym 2016-2017. Wymieniony stan zatrudnienia kadry pedagogicznej niezmiennie obejmował psychologa i dwóch pedagogów.

(Dowód: akta kontroli str. 4, 146-148)

1.1.2. W Zespole funkcjonowała w badanym okresie Rada Rodziców. Statut Zespołu określał zasady powoływania oraz działania Rady Rodziców. W § 65 stanowił, iż w Zespole działa jedna Rada Rodziców, stanowiąca reprezentację rodziców uczniów wszystkich szkół stanowiących Zespół. W jej skład wchodziły po jednym przedstawicielu rad oddziałowych, wybranych w tajnych wyborach przez zebranie rodziców uczniów danego oddziału. Wybory do Rady Rodziców przeprowadzano na pierwszym zebraniu rodziców w każdym roku szkolnym.

Stosownie do statutu Rada Rodziców wspiera statutową działalność Zespołu we wszystkich jego dziedzinach i może występować do Dyrektora i innych organów Zespołu, organu prowadzącego oraz organu sprawującego nadzór pedagogiczny z wnioskami i opiniami we wszystkich sprawach dotyczących Zespołu.

Podstawowym ogniwem organizacyjnym ogółu rodziców uczniów było zebranie rodziców poszczególnych oddziałów, wybierających w tajnych wyborach trzysobowe klasowe rady rodziców, wyłaniających ze swojego grona po jednym przedstawicielu wchodzących w skład Rady Rodziców Zespołu. Rada Rodziców na początku każdego roku wybierała spośród siebie Zarząd Rady (od sześciu do

dziewięciu osób reprezentujących Szkołę Podstawową, Gimnazjum i Liceum) oraz Komisję Rewizyjną (od dwóch do trzech osób).

(Dowód: akta kontroli str. 5-41)

1.1.3. Zgodnie z art. 26 regulaminu Rady Rodziców, uchwalonego na zebraniu Rady w dniu 25 września 2014 r. corocznie odbywały się na początku każdego roku szkolnego zebrania przyjmujące sprawozdania Zarządu Rady Rodziców z działalności za poprzedni rok szkolny. Na zebraniach tych Rada uchwałała również wysokość dobrowolnych składek na fundusz Rady Rodziców. W badanych latach ich wysokość ustalano na 40 zł za pierwsze dziecko uczęszczające do Zespołu i 30 zł za każde kolejne dziecko w danym roku szkolnym. Nie przewidziano zniżek w wnoszeniu powyższych opłat. Na wzmiankowanych zebraniach Rady Rodziców uchwalano także preliminarze wydatków Rady na poszczególne lata szkolne.

W § 40 regulaminu Rady Rodziców określono cele, na które można wydatkować środki z funduszu Rady, tj. m.in. na: pomoc materialną dla dzieci z najbardziej potrzebujących rodzin (sfinansowanie dożywiania, zakupu odzieży, zakup podręczników), dofinansowanie konkursów i imprez o charakterze ogólnoszkolnym jak festyny, czy dni sportu szkolnego, finałów szkolnych olimpiad i konkursów przedmiotowych, sfinansowanie niektórych zajęć pozalekcyjnych i kół zainteresowań, nagród dla wyróżniających się uczniów, a nadto finansowanie własnych projektów Rady Rodziców uwzględniających zakup wyposażenia Zespołu, renowację urządzeń sportowo-rekreacyjnych, a nawet budowę nowych pracowni lub gabinetów przedmiotowych.

(Dowód: akta kontroli str. 37-63)

1.1.4. Przeprowadzone podczas kontroli badanie ankietowe, którym objęto 67 uczniów³ i ich rodziców, dobrowolny charakter wpłat na fundusz Rady Rodziców potwierdziło 98,5% rodziców uczniów oraz wszyscy ankietowani uczniowie.

(Dowód: akta kontroli str. 421-968)

1.1.5. Wpływy na fundusz Rady Rodziców wyniosły w roku szkolnym 2014/2015 – 39 405 zł, w roku szkolnym 2015/2016 – 33 392 tys. zł, a w roku szkolnym 2016/2017 (do 31 grudnia 2016 r.) – 21 660 zł. Najwyższe wpływy dotyczyły wpłat z tytułu składek na fundusz Rady Rodziców dokonanych przez rodziców, w kolejnych latach odpowiednio 25 455 zł, 22 093 oraz 21 660 zł. W latach szkolnych 2014/2015 oraz 2015/2016 pozostałe przychody (13 950 zł i 11 299 zł) dotyczyły wpływów z tytułu prowizji podmiotu ubezpieczającego uczniów od następstw nieszczęśliwych wypadków oraz wpłat firmy wykonującej zdjęcia fotograficzne uczniów. Środki finansowe Rady Rodziców gromadzone były na wydrebnionym koncie bankowym.

Po uwzględnieniu środków pozostałych na koncie funduszu Rady Rodziców, wydatki z tego funduszu w roku szkolnym 2014/2015 wyniosły 28 957 zł, w roku szkolnym 2015/2016 – 40 076 zł, a w roku szkolnym 2016/2017 (do 31 grudnia 2016 r.) - 26 178 zł. We wszystkich latach najwyższe kwoty wydano na zakup wyposażenia Zespołu (co przewidywał regulamin Rady Rodziców), m.in. tablicy interaktywnej, ławeczek korytarzowych, słupków do siatkówki, rolet okiennych, urządzeń monitoringu, kolejno w wymienionych latach 13 625 zł, 19 140 zł oraz 23 794 zł, na dofinansowanie wycieczek oraz zakup nagród okolicznościowych dla uczniów wydano odpowiednio 9 848 zł, 12 251 zł oraz 500 zł, a na pomoc materialną dla uczniów (zakup obiadów, podręczników, dofinansowanie obozów sportowych) 3 794

³ Badaniami ankietowymi objęto 26 uczniów klasy 6b Szkoły Podstawowej, 21 uczniów klasy 3c Gimnazjum oraz 20 uczniów klasy 2b Liceum Ogólnokształcącego oraz ich rodziców.

zł, 8 530 zł oraz 150 zł. Pozostałe kwoty wydano natomiast na pokrycie kosztów obsługi rachunku funduszu Rady Rodziców, zakup kwiatów, itp.

(Dowód: akta kontroli str. 57-70)

1.1.6. W okresie objętym kontrolą nie przeprowadzono konkursu na stanowisko dyrektora Zespołu. W tym okresie Rada Rodziców nie wnioskowała do Dyrektora Zespołu o dokonanie oceny pracy nauczycieli. Zgodnie natomiast z przepisami art. 9c ust. 6 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. *Karta Nauczyciela*⁴ (dalej „*ustawa Karta Nauczyciela*”), dyrektor Zespołu przedkładał Radzie Rodziców do zaopiniowania projekty ocen pracy nauczycieli stażystów oraz nauczycieli ubiegających się o kolejny stopień awansu zawodowego. We wszystkich przypadkach opinie Rady Rodziców wydano z zachowaniem terminu określonego w art. 9c ust. 7 ustawy *Karta Nauczyciela*, tj. w ciągu 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o dokonywanej ocenie dorobku zawodowego nauczyciela.

W badanym okresie nie było przypadku odwołania od oceny pracy nauczycieli lub dyrektora szkoły oraz odwołań od rocznej oceny zachowania uczniów.

(Dowód: akta kontroli str. 71-74, 133-134, 150)

1.1.7. W latach szkolnych 2014/2015-2016/2017, w Zespole nie podejmowały działalności nowe stowarzyszenia lub organizacje pozaszkolne, które by wcześniej w nim nie działały. Tym samym Rada Rodziców nie wydawała w tej sprawie opinii.

(Dowód: akta kontroli str. 71-74)

1.1.8. Dyrektor Zespołu corocznie przedkładał Radzie Rodziców do zaopiniowania projekty planów finansowych Zespołu na lata budżetowe 2015-2017. W każdym roku Rada Rodziców korzystając z uprawnień wynikających z art. 54 ust. 2 pkt 3 ustawy o systemie oświaty, pozytywnie opiniowała przedkładane projekty planów finansowych, nie składając do nich zastrzeżeń.

(Dowód: akta kontroli str. 71-74, 132)

1.1.9. W latach szkolnych 2014/2015-2016/2017 organ sprawujący nadzór pedagogiczny nie stwierdził niedostatecznych efektów kształcenia lub wychowania w szkołach Zespołu, tym samym nie polecał Dyrektorowi Zespołu opracowania programu i harmonogramu poprawy efektywności kształcenia lub wychowania o jakim mowa w art. 34 ust. 2 ustawy o systemie oświaty. Z własnej inicjatywy⁵, Zespół opracował natomiast w roku szkolnym 2015/2016 program poprawy efektywności kształcenia w wchodzącym w jego skład Gimnazjum. Powyższy program został pozytywnie zaopiniowany przez Radę Rodziców w dniu 16 października 2015 r.

(Dowód: akta kontroli str. 71-74)

1.1.10. W Zespole nie wprowadzono obowiązku noszenia jednolitego stroju szkolnego. Rada Rodziców nie występowała do Dyrektora z wnioskiem o wprowadzenie takiego obowiązku.

(Dowód: akta kontroli str. 5-37)

1.1.11. Rada Rodziców w latach szkolnych 2014/2015-2016/2017 pozytywnie opiniowała ustalone przez Dyrektora Zespołu projekty dodatkowych dni wolnych od zajęć dydaktyczno-wychowawczych.

(Dowód: akta kontroli str. 71-74)

⁴ Dz. U. z 2017 r., poz. 1189, ze zm.

⁵ W związku z wnioskami wynikającymi z ewaluacji wewnętrznej Zespołu za rok szkolny 2014/2015.

1.11.12. W latach szkolnych 2014/2015-2016/2017 do Dyrektora Zespołu nie wpłynęły skargi dotyczące działalności Zespołu w sprawach wychowawczych. Rada Rodziców nie występowała do dyrektora Zespołu z wnioskami dotyczącymi funkcjonowania Szkoły.

(Dowód: akta kontroli str. 71-74, 420)

1.2. Współpraca Zespołu ze środowiskiem lokalnym w realizacji zadań wychowawczych

1.2.1. Zespół nawiązał przed dniem 1 września 2014 r. współpracę z pięcioma stowarzyszeniami lub lokalnymi organizacjami, których celem jest działalność wychowawcza lub rozszerzanie i wzbogacanie form działalności dydaktycznej. Współpraca z tymi jednostkami była kontynuowana w latach szkolnych 2014/2015-2016/2017, tj. z:

- Towarzystwem Przyjaciół Dzieci w Legnicy, angażującym młodzież z Zespołu do działalności (wolontariatu) w zakresie pomocy dzieciom i młodzieży,
- Międzyszkolnym Klubem Sportowy „Cuprum” Lubin, szkolącym zawodników w łyżwiarstwie szybkim,
- Międzyszkolnym Klubem Sportowym „Piranie” Lubin, szkolącym zawodników w pływaniu,
- Międzyszkolnym Ludowym Klubem Szachowym Cuprum Queen 7 Lubin, szkolącym zawodników w szachach,
- Międzyszkolnym Ludowym Klubem Sportowym „Sokół” Lubin, szkolącym zawodników w lekkoatletyce.

Przed 1 września 2014 r. w Zespole działał też Związek Harcerstwa Polskiego, który jednakże zaprzestał działalności z powodu braku zainteresowania ze strony uczniów Zespołu.

(Dowód: akta kontroli str. 153-155, 418-419)

1.2.2. W roku szkolnym 2014/2015 w Zespole zorganizowano i przeprowadzono 59 przedsięwzięć o charakterze wychowawczym wspólnie z zewnętrznymi instytucjami lokalnymi, w których udział wzięło łącznie 9745 uczniów, w tym 3857 uczniów z Szkoły Podstawowej, 4610 uczniów Gimnazjum i 1278 uczniów Liceum. W roku szkolnym 2015/2016 takich przedsięwzięć zorganizowano 60, w których uczestniczyło ogółem 10831 uczniów, w tym 4364 uczniów ze Szkoły Podstawowej, 4928 uczniów z Gimnazjum i 1539 uczniów z Liceum. W roku szkolnym 2016/2017 przeprowadzono 59 imprez, w których udział wzięło łącznie 9156 uczniów, w tym 3334 uczniów ze Szkoły Podstawowej, 4523 uczniów z Gimnazjum i 1299 uczniów Liceum.

W roku szkolnym 2014/2015 m.in. uczniowie Zespołu przygotowali Jasełka Bożonarodzeniowe i zaprezentowali społeczności uczniowskiej oraz w Starostwie Powiatowym w Lubinie na spotkaniu z organizacjami kombatanckimi. Natomiast w roku szkolnym 2015/2016 Szkoła uczestniczyła w zorganizowaniu uroczystości posadzenia „Dębu Pamięci” w ramach ogólnopolskiego programu „Katyń... ocalić od zapomnienia” we współpracy ze Związkiem Sybiraków Oddział w Lubinie, Ośrodkiem Kultury „Wzgórze Zamkowe” w Lubinie, ZHP w Lubinie, Urzędem Miejskim w Lubinie. Z okazji 1050 rocznicy Chrztu Polski zorganizowano we współpracy z Ośrodkiem Kultury „Wzgórze Zamkowe” w Lubinie, Starostwem Powiatowym w Lubinie, Teatrem im. Heleny Modrzejewskiej w Legnicy inscenizację tej rocznicy oraz przeprowadzono Powiatowy Konkurs Historyczno-Fotograficzny z okazji tej rocznicy, oraz Powiatowy Konkurs Plastyczny na Medal Okolicznościowy z okazji 1050. Rocznicy Chrztu Polski. W maju 2017 r. uczniowie Szkoły przygotowali montaż słowno-muzyczny (wspólnie z Starostwem Powiatowym w Lubinie) z okazji Święta Konstytucji Trzeciego Maja. W roku szkolnym 2016/2017

w Zespole zorganizowano⁶ akcję promującą wśród uczniów i rodziców krwiodawstwo pod hasłem „Kropli żywej krwi”. W związku z ogłoszeniem przez Ministra Edukacji Narodowej roku szkolnego 2016/2017 Rokiem Wolontariatu, Szkoła zorganizowała m.in. akcję charytatywną „Pluszaki nie wędzną”, w ramach której zebrano i przekazano zabawek i słodczy małym pacjentom ze szpitala miejskiego w Lubinie. W ramach akcji „Zamiast bukietu uśmiech małej Blanki” przeprowadzono zbiórkę na rzecz podopiecznej Fundacji Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Słoneczko”. Dokonano także wirtualnej adopcji konia Hadesa, podopiecznego Fundacji tara w Piskorzynie oraz przeprowadzono zbiórki na rzecz lubińskiego hospicjum. W dniu 23 czerwca 2017 r. Zespół otrzymał od Zarządu Stowarzyszenia PALIUM w Lubinie wyróżnienie za propagowanie opieki paliatywnej i wspieranie lubińskiego hospicjum.

(Dowód: akta kontroli str. 156-167)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Uchwalony w dniu 25 września 2014 r. regulamin Rady Rodziców w swoim art. 15 określał, iż kadencja Zarządu Rady Rodziców i Komisji Rewizyjnej Rady trwa do zakończenia pobierania nauki przez dziecko członka Zarządu lub Komisji Rewizyjnej Rady. Jest to niezgodne z przepisem art. 53 *ustawy o systemie oświaty*, gdyż pozwala na pełnienie danemu rodzicowi funkcji w Zarządzie lub Komisji Rady Rodziców przez wiele lat, podczas gdy ustawa nie gwarantuje mu corocznego wyboru przeprowadzanego w tajnym głosowaniu, którego wyników nie sposób przewidzieć. Przytoczony zapis art. 15 regulaminu jest jednocześnie sprzeczny z art. 9 tego regulaminu, przewidującym w każdym roku wybór do Rady Rodziców przedstawiciela klasowej rady rodziców, bez ograniczenia wyboru tego przedstawiciela od ewentualnie pełnionej przez niego w roku poprzednim funkcji członka Zarządu Rady Rodziców czy jej Komisji Rewizyjnej. Powstała nieprawidłowość wynika z braku należytego nadzoru ze strony dyrektora szkoły nad działalnością jednego z jej organów jakim jest Rada Rodziców.

Dyrektor Zespołu wyjaśniła, iż w jej ocenie w regulaminie Rady Rodziców nie określono jednoznacznie kadencji tej Rady, Zarządu Rady Rodziców oraz jej Komisji Rewizyjnej. W latach natomiast 2014-2015-2015/2016 członkowie Zarządu Rady Rodziców, przez okres swojej kadencji, byli na początku każdego roku szkolnego wybierani na członków rad klasowych i delegowani do Rady Rodziców.

(Dowód: akta kontroli str. 415-416)

Ocena częściowa

W Zespole podejmowano działania w zakresie tworzenia optymalnych warunków do realizacji działalności wychowawczej. Prowadzono aktywną współpracę z Radą Rodziców, zewnętrznymi stowarzyszeniami i organizacjami pozaszkolnymi oraz instytucjami lokalnymi w zakresie realizowanych oddziaływań wychowawczych. Podejmowane przez Zespół działania w kontrolowanym zakresie pozwoliły na aktywne włączenie rodziców uczniów w proces wychowawczy i realizację zadań statutowych Zespołu. Stwierdzoną nieprawidłowością było określenie w regulaminie Rady Rodziców kadencji Zarządu Rady i jej Komisji Rewizyjnej w sposób kolidujący z przepisem art. 53 ust. 2 pkt 1 *ustawy o systemie oświaty*.

⁶ W współpracy z Klubem Honorowych Dawców Krwi „Serce Górnika” przy Zakładach Górniczych „Lubin” oraz Regionalnym Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa Oddział w Lubinie.

2. Aktywność Rady Rodziców w zakresie kształtowania realizowanych w Zespole programów: wychowawczego i profilaktyki

Zarząd Rady Rodziców Zespołu w dniu 29 sierpnia 2014 r. zaopiniował pozytywnie program wychowawczy Zespołu na lata 2014-2019 oraz szkolne programy profilaktyczne⁷, które następnie zostały wdrożone w życie uchwałami Rady Pedagogicznej⁸.

Wszystkie kierowane do uczniów treści i działania określone w programie wychowawczym przewidziano do realizacji przez nauczycieli, w tym we współpracy wychowawczej z rodzicami. Zawierał plan podejmowanych oddziaływań w stosunku do uczniów, ukierunkowany na ich rozwój intelektualny, emocjonalny, społeczny i zdrowotny.

W programach profilaktyki przewidziano do realizacji zadania w następujących obszarach:

- zapobieganie niedostosowaniu społecznemu i agresji,
- profilaktyka uzależnień,
- promowanie zdrowego stylu życia,
- wzmacnianie sfery motywacyjnej u uczniów i rodziców,
- bezpieczeństwo dzieci.

Przedmiotowe działania skierowano do całej społeczności szkolnej, tj. uczniów, nauczycieli, szkolnego pedagoga, psychologa oraz rodziców.

W programach wychowawczym i profilaktyki sformułowano cele oraz zadania umożliwiające dokonanie – na podstawie mierników wykonania zadań – ocenę stopnia ich realizacji. W programach wskazywano na poprawę skuteczności podejmowanych działań, efektywną współpracę z rodzicami, a programy profilaktyki w zakresie uzależnień obejmowały wszystkich uczniów, a nie tylko tych zagrożonych narkomanią.

W trakcie lat szkolnych objętych badaniami w powyższych programach nie dokonywano korekt i zmian w ich treści.

Na pierwszym spotkaniu Rady Rodziców w każdym roku szkolnym Dyrektor Zespołu przedstawiała wnioski wynikające z realizacji powyższych programów za poprzedni rok szkolny, uwzględniając informacje dotyczące realizacji zadań m.in. przez Dyrektora Zespołu, pedagoga szkolnego, wychowawców klas, rodziców i uczniów.

(Dowód: akta kontroli str. 79-132, 168, 969-972)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Uchwalane w Zespole programy: wychowawczy i profilaktyki były programami wieloletnimi, podczas gdy powinny być programami uchwalanymi na każdy nowy rok szkolny. Potrzeba corocznej modyfikacji programów wynika z konieczności dostosowania ich treści do potrzeb rozwojowych nowych społeczności uczniów nimi objętych (odchodzą absolwenci i przychodzą nowe roczniki) oraz potrzeb danego środowiska (nowych wyzwań stale zmieniającej się otaczającej rzeczywistości). Ponadto, konieczność corocznego aktualizowania programu wychowawczego i profilaktyki wynika z przepisu § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form

⁷ Szkolne Programy Profilaktyki Szkoły Podstawowej, Gimnazjum oraz Liceum na lata 2014-2015.

⁸ Uchwała Rady Pedagogicznej nr S.000.1.32.2014 z dnia 29 sierpnia 2014 r.

prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii⁹ (dalej: „rozporządzenie w sprawie wychowania i profilaktyki”), który określając podstawę do podejmowania działalności wychowawczej i profilaktycznej podaje, iż stanowi ją opracowywana w każdym roku szkolnym diagnoza w zakresie występujących w środowisku szkolnym czynników chroniących oraz czynników ryzyka dotyczących uczniów, rodziców i nauczycieli oraz innych pracowników szkoły.

Zdaniem Dyrektora Zespołu ustalanie w Zespole programu wychowawczego i programów profilaktyki na wiele lat było dopuszczalne, bowiem przepisy ustawy o systemie oświaty nie określają na jaki okres nauczania należy obejmować powyższe programy. Wprost, zdaniem Dyrektora Zespołu, okresu tego nie określa również rozporządzenie w sprawie wychowania i profilaktyki.

(Dowód: akta kontroli str. 972)

2. Kolejną nieprawidłowością było niedochowanie procedury uchwalania programów wychowawczego oraz profilaktyki, ustalonej w art. 54 ust. 2 ustawy o systemie oświaty. Programy te zostały bowiem przyjęte do realizacji uchwałą Rady Pedagogicznej Zespołu, po pozytywnym zaopiniowaniu ich przez Zarząd Rady Rodziców Zespołu. Działanie takie było niezgodne z ww. przepisem ustawy o systemie oświaty nadającym kompetencje do uchwalenia ww. programów Radzie Rodziców w porozumieniu z Radą Pedagogiczną.

Podnieść w tym miejscu należy, iż w obowiązującym od 1 września 2017 r. przepisie art. 26 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe*¹⁰ szkoły zostały zobowiązane do realizacji programu wychowawczo-profilaktycznego, zachowując w art. 84 ust. 2 tej ustawy kompetencje rady rodziców do ich uchwalenia w porozumieniu z radą pedagogiczną.

Dyrektor Zespołu utrzymywała, iż pozytywną opinię Zarządu Rady Rodziców w sprawie programów wychowawczego i profilaktyki potraktowała jako decyzję uchwalającą te programy, poddane zatwierdzeniu w drodze uchwały przez Radę Pedagogiczną.

(Dowód: akta kontroli str. 972)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, iż program wychowawczy i programy profilaktyki, uchwalone na lata objęte kontrolą, nie były zmieniane mimo, że *rozporządzenie w sprawie wychowania i profilaktyki* w § 8 nakazywało dostosować te programy do przepisów tego rozporządzenia w terminie 6 miesięcy od dnia jego wejścia w życie. Podnieść jednakże należy, iż przyjęte w Zespole 29 sierpnia 2014 r. programy spełniały wymogi rozporządzenia w sprawie wychowania i profilaktyki.

Ocena częściowa

Zespół posiadał wprowadzony w życie na początku roku szkolnego 2014/2015 program wychowawczy i programy profilaktyki na lata 2014-2019. Realizowany przez Zespół program wychowawczy uwzględniał m.in. zadania wychowawców klas oraz zasady współpracy wychowawców z rodzicami i samorządem uczniowskim. Realizowane zaś przez poszczególne szkoły Zespołu programy profilaktyki miały na celu m.in. rozwijanie zainteresowań uczniów w zakresie przeciwdziałania niepowodzeniom w nauce (np. pomoc dzieciom z rodzin patologicznych, współpraca z ośrodkami wychowawczymi), zapewnienie bezpieczeństwa w Szkole oraz zapobieganie uzależnieniom uczniów. Stwierdzonymi nieprawidłowościami było nieuchwalanie na każdy nowy rok szkolny programów: wychowawczego i profilaktyki

⁹ Dz. U. 2015, poz. 1249.

¹⁰ Dz. U. z 2017 r., poz. 59, ze zm.

oraz niedochowanie ustalonej w art. 54 ust. 2 ustawy o systemie oświaty procedury uchwalania programu wychowawczego Zespołu na lata 2014-2019 oraz programów profilaktyki na lata 2014-2019 dla poszczególnych szkół wchodzących w skład Zespołu.

3. Efekty działań wychowawczych

3.1. Zespół posiadał opracowane na poszczególne lata szkolne badanego okresu plany nadzoru pedagogicznego. Plany te określały tematy ewaluacji oraz kontroli na poszczególne lata. W roku szkolnym 2014/2015 ewaluacją objęto wspomaganie rozwoju ucznia z uwzględnieniem jego indywidualnych sytuacji. W następnym roku szkolnym przedmiotem ewaluacji była organizacja procesu edukacyjnego, z uwzględnieniem wniosków wynikających z analiz wyników sprawdzianów, egzaminów gimnazjalnych, egzaminów maturalnych. Natomiast w roku szkolnym 2016/2017 ewaluacją objęto kształtowanie się postaw uczniów i respektowanie przez nich norm społecznych.

We wszystkich raportach z ewaluacji wewnętrznej przedstawiono m.in. sposób przeprowadzenia ewaluacji z opisem ankiet dla nauczycieli, rodziców i uczniów oraz zakres i rodzaj analizowanej dokumentacji Gimnazjum, wnioski wskazując mocne i słabe strony ewaluowanych zagadnień oraz propozycje do planowania działań i kierunków rozwoju Gimnazjum w ewaluowanym zakresie. Między innymi:

- w raporcie ewaluacji wspomaganie rozwoju uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnych potrzeb wysoko oceniono ofertę Zespołu w zakresie poziomu nauczania oraz pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom. Wśród wniosków dla nauczycieli wskazano na zintensyfikowanie działań mających na celu rozpoznawanie sytuacji społecznej i rodzinnej każdego ucznia,
- w raporcie ewaluacji organizacja procesu edukacyjnego wnioskowano o rozszerzenie w klasach trzecich gimnazjum wstępnej diagnozy z przedmiotów egzaminacyjnych,
- w raporcie ewaluacji kształtowania postaw i respektowanie norm społecznych wskazano, że 99% ankietowanych rodziców (z 828 objętych ankietowaniem) potwierdziło, że w Szkole były podejmowane działania wychowawcze mające na celu eliminowanie zagrożeń wobec uczniów.

Ewaluacja zewnętrzna została przeprowadzona w Liceum wchodzącym w skład Zespołu przez zespół wizytatorów ds. ewaluacji Kuratorium Oświaty we Wrocławiu w dniach od 19 do 26 stycznia 2017 r. w zakresie kształtowania postaw i respektowania norm społecznych oraz wspomaganie uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji. Zespół wizytujący w swoim raporcie uznał, iż:

- oferta Liceum dotycząca zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia oraz zajęć dydaktyczno-wychowawczych jest adekwatna do rozpoznanych potrzeb młodzieży i została pozytywnie oceniana przez większość rodziców,
- w Liceum prowadzona była indywidualizacja nauczania w oparciu o wiedzę na temat możliwości uczniów i ich środowiska rodzinnego; w opinii uczniów i rodziców działania szkoły odpowiadały ich potrzebom, także w zakresie pokonywania trudności wynikających z ich sytuacji społecznej;
- prowadzone w szkole działania antydyskryminacyjne, miały wpływ na budowanie poczucia bezpieczeństwa wśród uczniów i ich rodziców, a także integrowały społeczność w przeciwdziałaniu zjawisk nietolerancji i wykluczenia społecznego;
- zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia oraz zajęcia dydaktyczno-wychowawcze i specjalistyczne, organizowane dla uczniów wymagających szczególnego wsparcia w rozwoju lub pomocy psychologiczno-pedagogicznej były odpowiednie do rozpoznanych potrzeb każdego ucznia.

(Dowód: akta kontroli str. 169-201, 212-327)

3.2. Wewnątrzszkolny system oceniania zachowania określony został w statucie Zespołu. Corocznie z tymi zasadami zapoznawano uczniów na pierwszych godzinach wychowawczych, a rodziców na pierwszych zebraniach z wychowawcami. Ponadto podczas wywiadówek wychowawcy przedstawiali ustnie informacji ogólne (dotyczące całych klas) o ocenach z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej (opracowanych przez zespół wychowawców). Informacje indywidualne przekazywano natomiast drogą mailową lub indywidualnych rozmowach wychowawców z rodzicami.

(Dowód: akta kontroli str.202-327)

3.3. Skuteczność realizowanych w Zespole programów wychowawczych i programów profilaktyki przejawiała się m.in. w wystawianych ocenach z zachowania. Liczba uczniów, którym w latach 2014/2015-2016/2017 wystawiono z zachowania oceny wzorowe, bardzo dobre bądź dobre oscylowała w Szkole Podstawowej w klasach IV-VI w granicach 85,3% - 89,7% ogółu uczniów tych klas, w Gimnazjum od 82,4% do 89,8% ogółu uczniów, a w Liceum od 80,0% do 83,2% uczniów. Jednocześnie liczba uczniów Szkoły Podstawowej z ocenami nieodpowiednimi lub nagannymi oscylowała w latach szkolnych 2014/2015-2016/2017 w granicach 1,2% - 1,7% wszystkich uczniów klas IV-VI, przy czym ocenę naganną w każdym z tych lat szkolnych otrzymał tylko jeden uczeń. W Gimnazjum liczba uczniów którym w tych latach wystawiono ocenę nieodpowiednią zmniejszyła się z dziewięciu (2,5% ogółu uczniów) w roku szkolnym 2014/2015, do czterech (1,1% ogółu uczniów) w roku szkolnym 2015/2016 oraz dwóch (0,6% ogółu uczniów) w roku szkolnym 2016-2017, przy czym oceny nagannej nie otrzymał żaden uczeń Gimnazjum. Podobnie w Liceum liczba uczniów którym wystawiono ocenę nieodpowiednią zmniejszyła się z czterech w latach szkolnych 2014/2015-2015/2016, tj. odpowiednio 3,3% oraz 2,8% ogółu uczniów, do dwóch w roku szkolnym 2016/2017, tj. 1,7% ogółu uczniów.

Uzyskany wskaźnik frekwencji uczniów Szkoły Podstawowej w latach szkolnych 2014/2015-2016/2017 utrzymywał się na poziomie 89,0% - 89,7%. Wskaźnik frekwencji uczniów Gimnazjum w tych latach zmniejszył się z 85,54% do 83,07%, ale w Liceum wzrósł z 77,0% do 80,3%. We wszystkich zatem szkołach Zespołu w roku szkolnym 2016/2017 przekroczył 80%.

Liczba uczniów promowanych z wyróżnieniem zwiększyła się w Szkole Podstawowej z 96 w roku szkolnym 2014/2015 do 102 w roku szkolnym 2016/2017, w Gimnazjum odpowiednio z 49 do 54, a w Liceum z 10 do 23, natomiast liczba uczniów niepromowanych zmniejszyła się w skali Zespołu z pięciu w roku szkolnym 2014/2015 (w Szkole Podstawowej trzech, w Gimnazjum – zero i Liceum dwóch) do trzech w roku szkolnym 2016/2017¹¹ (w Szkole Podstawowej, Gimnazjum i Liceum po jednym).

(Dowód: akta kontroli str. 143-151)

3.4. Z informacji uzyskanej z Komendy Powiatowej Policji w Lubinie (w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit f ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹² - dalej: *ustawa o NIK*), wynikało, że w Lubinie wzrosła liczba aktów agresji i przemocy z udziałem uczniów Zespołu (groźby, bójki i pobicia) z dwóch takich przypadków w 2014 do 13 w 2016 r., w tym sześciu z udziałem 12 uczniów bez poważnych

¹¹ Bez uwzględnienia uczniów, którym w roku szkolnym 2016/2017 wystawiono oceny niedostateczne, a mających prawo do egzaminu poprawkowego, tj. którzy zostaną sklasyfikowani z końcem sierpnia 2017 r.

¹² Dz. U. z 2017 r., poz. 524.

konsekwencji zdrowotnych, dwóch z udziałem czterech uczniów z poważnymi takimi konsekwencjami, dwóch z udziałem dwóch uczniów agresji wobec dorosłych i trzech innych przypadków przemocy z udziałem ośmiu uczniów, z tego jednego w formie cyberprzemocy z udziałem dwóch uczniów. Policja odnotowała też w 2016 r. cztery przypadki kradzieży dokonanych przez siedmiu uczniów, przypadek wandalizmu oraz użycia środków odurzających przez dwóch uczniów Zespołu.

(Dowód: akta kontroli str. 138-142)

Ustalone
nieprawidłowości
i uwagi

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości, natomiast NIK zwraca uwagę, iż w okresie objętym kontrolą nastąpił wzrost, poza terenem Zespołu, zdarzeń patologicznych z udziałem uczniów Zespołu w formie agresji i przemocy wobec innych, używania środków odurzających, kradzieży i wandalizmu. Osiąganie niezadowolających efektów wychowania realizowanego w Zespole, w tym oddziaływań wychowawczych prowadzonych we współpracy z rodzicami uczniów i innymi podmiotami współpracującymi z Zespołem wskazuje na potrzebę podjęcia dodatkowego trudu, który pozwoliłby odwrócić tę niekorzystną tendencję.

Dyrektor Zespołu wyjaśniła, że do eliminacji negatywnych zjawisk nie wystarczają prowadzone przez Zespół działania prowadzone w ramach programów profilaktycznych. Według Dyrektora Zespołu wzrost tych negatywnych zjawisk wynika z faktu, iż młodzież pobierająca naukę w Zespole jest coraz bardziej agresywna. W kontaktach z rówieśnikami każdy stara się udowodnić swoją rację, niejednokrotnie przy użyciu siły. Nauczyciele – według zapewnień Dyrektora zostali uczuleni na powyższe zachowania i każdy zaistniały przypadek był zgłaszany na Policję, tym bardziej, że skutki udziału w bójce mogą wystąpić w okresie późniejszym (po kilku dniach) i na powyższą okoliczność musi być stosowna dokumentacja.

(Dowód: akta kontroli str. 973)

Ocena częściowa

W Zespole uczniowie oraz ich rodzice, na początku każdego roku szkolnego, zgodnie z obowiązującymi w Szkole procedurami, byli zapoznawani z wewnątrzszkolnym systemem oceniania zachowania. Z analizy klasyfikacji końcowo-rocznych z lat szkolnych: 2014/2015, 2015/2016 i 2016/2017 wynika, że uczniowie uzyskiwali wysokie oceny z zachowania. Poziom wskaźnika frekwencji na zajęciach dydaktycznych, w roku szkolnym 2016/2017 przekroczył we wszystkich szkołach wchodzących w skład Zespołu 80%. Negatywnym zjawiskiem był wskazany przez Komendę Powiatową Policji w Lubinie wzrost zdarzeń patologicznych z udziałem uczniów Zespołu w formie agresji i przemocy wobec innych, używania środków odurzających, kradzieży i wandalizmu.

IV. Wnioski

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Doprowadzenie do dostosowywania w każdym roku szkolnym programu wychowawczego i programów profilaktyki (od 1 września 2017 r. programu wychowawczo-profilaktycznego) do potrzeb rozwojowych nowych społeczności uczniów oraz wyzwań zmieniających się czynników środowiskowych, uwzględniając w tym potrzebę eliminowania wzrostu zdarzeń patologicznych z udziałem uczniów Zespołu w formie agresji i przemocy wobec innych, używania środków odurzających, kradzieży i wandalizmu.
2. Dochowywanie procedury uchwalania programów wychowawczego i profilaktyki (programu wychowawczo-profilaktycznego).

3. Podjęcie działań ukierunkowanych na zmianę przez Radę Rodziców jej regulaminu w zakresie określającym kadencję Zarządu Rady i Komisji Rewizyjnej Rady, uwzględniając obowiązek przeprowadzania wyborów do Rady Rodziców na pierwszym zebraniu rodziców w każdym roku szkolnym.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, Delegatury we Wrocławiu, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, dnia 14 lipca 2017 r.

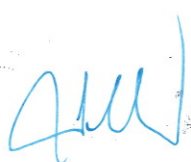
Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu

Dyrektor

Kontroler:
Marek Lewandowski
Główny specjalista k.p.

.....
podpis

DYREKTOR
Delegatura Najwyższej Izby Kontroli
we Wrocławiu
Z up.
.....
Podpis
Zienowit Florowski
Wicedyrektor

R. Kobiński

